

Til lovforslag nr. L 122. Betænkning afgivet af socialudvalget den 20. maj 1981

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender

(Nævnenes sammensætning og funktionsperiode m. v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder. Udvalget har desuden stillet en række spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret dels skriftligt, dels i samråd.

Udvalget har endelig modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Danmarks kommunistiske parti, Centralkomiteen,
Foreningen af amtmænd,
Foreningen af Amtsjurister,
Kommunernes Landsforening og
Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det konservative folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af socialministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet og det af socialministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkeparti og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag. Mindretallet vender sig mod, at statsamtmandene gøres til fødte formænd for amtsankenævne. For det første finder mindretallet ikke socialministerens udtalelser om, at dette skulle sikre større ensartethed i

ankeafgørelserne, sandsynliggjort. Der er da heller ikke på noget tidspunkt i udvalgsarbejdet fremkommet en klar argumentation for, at dette skulle være tilfældet. Mindretallet finder desuden, at det ud fra et retssikkerhedssynspunkt vil være forkert at gøre en statslig embedsmand til født medlem for en ankeinstans, der bør være uafhængig af såvel staten som de kommuner, der træffer afgørelserne i første instans.

Da det har været vanskeligt at få et ordentligt svar fra socialministeren på, hvorfor statsamtmandene nu skal til at være formænd for amtsankenævne, kan mindretallet kun gisne om formålet. Det ser dog umiddelbart ud til, at formålet er, at staten på denne måde bliver i stand til at styre amtsankenævne og forhindre, at disse foretager for mange afgørelser, der går imod kommunernes afgørelser, samt afgørelser, der er udgiftkrævende. I denne forbindelse henvises til formanden for Kommunernes Landsforening, Thorkild Simonsens udtalelser på Sammenslutningen af Sociale Udvalgs årsmøde i Ålborg 1980. Her fremhævede Thorkild Simonsen, at det er vanskeligt for kommunerne at holde udgifterne nede, så længe amtsankenævne omgør en stor del af kommunernes afgørelser. Endelig frygter mindretallet, at den foreslåede ændring på længere sigt kan lægge op til, at amtsankenævnenes sekretariater overflyttes til statsamtmandene. Mindretallet ønsker i denne forbindelse at henvise til Amtsrådsforeningens udtalelse af 18. februar 1981, der er optrykt som bilag til betænkningen, hvor foreningen klart udtaler sig mod,

at statsamtmandene gøres til fødte formænd for amtsankenævnene.

Mindretallet finder desuden, at det strider mod almindelige retsprincipper, at medlemmer af primærkommunale socialudvalg også kan være medlemmer af amtsankenævnene. Endelig ønsker mindretallet at fremhæve, at det virker helt urimeligt, at socialministeren nu foreslår loven ændret, til trods for at der foregår en større undersøgelse i socialforskningsinstituttet om brugernes oplevelse af ankesystemet.

Det er helt urimeligt, at resultaterne af denne undersøgelse ikke fremlægges, inden der foreslås ændringer af ankesystemet.

Det skal ligeledes fremhæves, at der i lovforslaget ikke er taget stilling til forskellige organisationers ønsker om, at brugernes indflydelse i amtsankenævnene øges, f. eks. gennem optagelse af organisationsrepræsentanter.

Et *tredje mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af socialministeren stillede ændringsforslag og det af mindretallet tiltrådte ændringsforslag under nr. 3.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (Brixtofte (V) og Nathalie Lind (V)):

1) *Nr. 1 og 2* udgår.

Af et *mindretal* (Brixtofte (V) og Nathalie Lind (V)), tiltrådt af et *andet mindretal* (Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)):

2) I den under *nr. 5* foreslåede § 18 a af-fattes 1. og 2. *pkt.* således:

»I hvert amt nedsættes et ankenævn. Nævnets formand, der skal have bestået juridisk, statsvidenskabelig, økonomisk eller anden dermed ligestillet eksamen, udpeges af socialministeren efter indstilling fra amtsrådet.«

Af et *mindretal* (Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)), tiltrådt af et *andet mindretal* (Aase Olesen (RV)):

3) I den under *nr. 5* foreslåede § 18 a ind-sættes i 4. *pkt.* efter »personer,« ordene: »der er medlem af et primærkommunalt socialud-valg, samt personer«.

Af *mindretallet* under *nr. 1*:

4) *Nr. 7 og 8* udgår.

Til § 2

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (ud-valget med undtagelse af Pilgaard Andersen (FP), Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)):

5) I § 2, *stk. 1*, ændres ordet »juli« til: »oktober«.

Af et *mindretal* (Brixtofte (V) og Nathalie Lind (V)), tiltrådt af et *andet mindretal* (Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)):

6) I § 2, *stk. 1*, udgår ordene », således at statsamtmanden fra denne dato er formand for det i § 18 a omhandlede nævn«.

Bemærkninger

Til nr. 1 og 4

Mindretallet ønsker med ændringsforslage-ne at bevare tilsynet lokalt. Hermed sikres den bedste udnyttelse af personaleressourcer-ne i overensstemmelse med kommunalreformens intentioner om decentralisering.

Til nr. 2 og 6

Mindretallet (venstres medlemmer af ud-valget) har svært ved at se det hensigtsmæs-sige i at knytte det omhandlede formandshverv til en bestemt person og et bestemt embede, som mindretallet gerne ser beskåret til kun at beskæftige sig med familieret. Derfor kan der også henvises til det forslag til folketingsbe-slutning, som medlemmer af venstre fremsat-te den 21. oktober 1980 om ophævelse af statsamterne (beslutningsforslag nr. B 21). En gennemførelse af dette beslutningsforslag er stadig et politisk mål for mindretallet, selv

om der nu gennem lovændring vedtages regler i modstrid hermed.

Til nr. 3

Mindretallet (socialistisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) finder ikke, at det er forsvarligt, at medlemmer af primærkommunale socialudvalg også kan være medlemmer af amtsankenævnet. Selv om medlemmer af primærkommunale socialudvalg ikke kan deltage i ankeafgørelser, der vedrører sager, de selv har haft indflydelse på i første instans, finder mindretallet det principielt vigtigt, at socialudvalgsmedlemmer fra primærkommunerne heller ikke kan deltage i ankeafgørelser, der har lighedspunkter med sager, de selv har været med til at afgøre. Der har da også tidligere

været rejst kritik af denne sammenblanding af den instans, der afgør sagerne i første led, og den instans, der tager stilling til klager fra brugerne, jfr. ombudsmandens skrivelse af 22. september 1978, socialudvalgets spørgsmål og ministerens svar af 13. december 1978, der er optrykt som bilag til betænkningen. Det foreslås derfor præciseret i selve lovgivningen, at medlemmer af primærkommunale socialudvalg ikke kan være medlemmer af ankenævnene.

Til nr. 5

Tidspunktet for lovens ikrafttræden foreslås udsat fra den 1. juli 1981 til den 1. oktober 1981 med henblik på at give amtsankenævnene den fornødne tid til overdragelse af formandsforretningerne.

Albertsen (S) Hans Hækkerup (S) Inge Fischer Møller (S) fmd. Winnie Møller (S)

Erik B. Smith (S) Ole Thomsen (S) Taanquist (S) Aase Olesen (RV) Brixtofte (V)

Nathalie Lind (V) Karen Thurøe Hansen (KF) Agnete Laustsen (KF) Dyremose (KF)

Inge Krogh (KrF) Birthe Nielsen (SF) Anne Grete Holmsgård (VS)

Pilgaard Andersen (FP) nfmd.

Partierne CD og DR havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag 1

Amtsrådsforeningen i Danmark

Folketingets socialudvalg

Christiansborg

1218 København K

Den 18. februar 1981

I anledning af det af socialministeren den 20. januar 1981 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, tillader Amtsrådsforeningen sig herved at fremkomme med følgende bemærkninger til lovforslaget:

1. Ifølge lovforslagets § 1, nr. 4 og 5, foreslås det, at amtsrådene stilles mere frit med hensyn til valg af repræsentanter til revaliderings- og pensionsnævn og amtsankenævn, idet de gældende bestemmelser om, at de udpegede medlemmer skal være medlem af amtsrådet, ophæves.

I lovbemærkningerne er det som begrundelse for forslaget anført, at erfaringer fra den periode loven har virket i, ikke synes at nødvendiggøre en sådan begrænsning.

Det er ikke i lovbemærkningerne konkret anført, hvilke erfaringer der er tale om, ligesom man særligt skal fremhæve, at Amtsrådsforeningen ikke er bekendt med, at der skulle foreligge et erfaringsmateriale med hensyn til amtsrådsmedlemmers deltagelse i nævnene, der særlig skulle nødvendiggøre en ændring med hensyn til udpegelse af nævnsmedlemmer for de to nævn.

Da amtsrådene imidlertid fortsat kan udpege amtsrådsmedlemmer til nævnene, skal Amtsrådsforeningen imidlertid ikke udtale sig imod denne del af lovforslaget.

2. I lovforslagets § 1, nr. 5, foreslås det, at formanden for amtsankenævnet ikke som hidtil beskikkes af socialministeren, men at statsamtmanden bliver formand for nævnet.

Det er i de almindelige bemærkninger til lovforslaget anført, at forslaget om at gøre statsamtmanden til formand for nævnet er et ønske om at søge gennemført en større ens-

artethed i afgørelserne. Der er i denne forbindelse henvist til administrationsdepartementets rapport af november 1980 om ankestyret inden for det sociale område, hvori der er peget på, at der kan konstateres en uensartethed i amtsankenævnenes virke, hvilket fremgår af de afgørelser, som den sociale ankestyrelse træffer, og som i ulige grad ændrer de afgørelser, der er truffet af amtsankenævn og indbragt for ankestyrelsen.

Det er Amtsrådsforeningens opfattelse, at det ikke er muligt ud fra administrationsdepartementets rapport at drage den konklusion, at statsamtmanden som formand skulle medføre en højere grad af ensartethed, idet de enkelte amtsankenævn i administrationsdepartementets rapport er anonyme. Amtsrådsforeningen kan hertil tilføje, at man endvidere ikke er bekendt med, at der foreligger undersøgelser, der sandsynliggør, at der er færre omgørelser eller større ensartethed mellem de amtsankenævn, hvor statsamtmanden i dag er udpeget som formand for amtsankenævnet.

For så vidt angår ønsket om større ensartethed i amtsankenævnenes afgørelser finder Amtsrådsforeningen anledning til at gøre opmærksom på, at daværende socialminister Eva Gredal ved behandlingen i folketinget i 1975 af ændringsloven til den sociale styrelseslov vedrørende amtsankenævns sammensætningen udtalte følgende: »Netop nu vil overgangen til bistandslovens principper om helhedsvurdering og familiebehandling gøre det hensigtsmæssigt, at der i ankesager, der forelægges for amtsankenævnet, udover det rent juridiske også kan foretages et friere skøn baseret på alle de momenter, der har